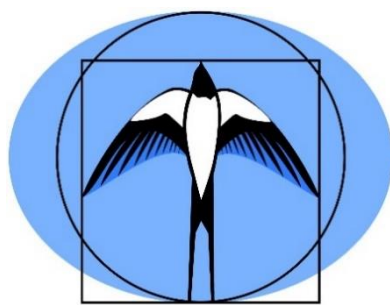

KURATORIUM OŚWIATY
W KRAKOWIE

Kod ucznia:

Małopolski Konkurs Historyczny

dla uczniów szkół podstawowych województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2022/2023

**„Od unii z Węgrami do unii realnej z Litwą. Proces
powstawania wielonarodowej Rzeczypospolitej.”**

Etap szkolny

12 października 2022 r.

Klucz odpowiedzi

Zadanie 1 (7 punktów)

Przyporządkuj pojęcie do cywilizacji, wpisując jej nazwę w odpowiednie miejsce w tabeli.

Uwaga! Do niektórych cywilizacji pasuje więcej niż jedno pojęcie.

Pojęcie	Cywilizacja
faraon	Egipt
ziggurat (zikkurat)	Sumer
Ozyrys	Egipt
terakotowa armia	Chiny
Ściana Płaczu	Izrael
Ariowie	Indie
papirus	Egipt

Nazwy cywilizacji:

Sumer (Mezopotamia), Egipt, Izrael, Indie, Chiny

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 2 (2 punkty)

Uzupełnij tekst, wykorzystując podane pod nim wyrazy. Uwaga! Wyrazów jest więcej niż potrzeba do poprawnego uzupełnienia tekstu.

W starożytnych Atenach liczne instytucje miały charakter zbiorowy. Rada Pięciuset stanowiła **rząd** Aten, zajmując się nadzorem prac budowlanych oraz zarządzając publicznymi pieniędzmi. Sąd Ludowy składał się z **sześciu** tysięcy obywateli.

rząd, parlament, trzech, sześciu.

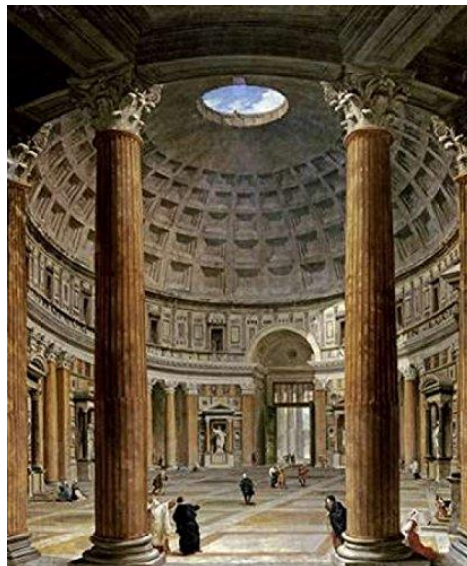
1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 3 (2 punkty)

Zidentyfikuj zabytki, wybierając właściwe pojęcie z podanych poniżej. Wpisz odpowiednią nazwę budowli w oznaczone miejsce pod ilustracją.

1. Partenon

2. Panteon

Pojęcia: Erechteion, akwedukt, amfiteatr, Colosseum, Partenon, Panteon.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 4 (6 punktów)

Wpisz do tabeli we właściwych miejscach pojęcia dotyczące typu ustroju:

- a) demokracja
- b) ustrój republikański z przewagą arystokracji
- c) monarchia (cesarstwo lub królestwo)

Nazwa kraju	Typ ustroju
Sumeryjskie miasta-państwa	monarchia
Egipt starożytny	monarchia
Ateny w V w. p.n.e.	demokracja
Rzym w III w. p.n.e.	ustrój republikański z przewagą arystokracji
Rzym w II w. n.e.	monarchia
Konstantynopol (Bizancjum) od V do XV w.	monarchia

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 5 (1 punkt)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia od najstarszego do najnowszego, wpisując w wykropkowane miejsca liczby od 1 do 5 (1 oznacza najstarsze wydarzenie, 5 – najnowsze).

- a) koronacja Ottona I Wielkiego na cesarza 1
- b) rewolucja kulturalna w Chinach 5
- c) koniec dynastii Andegawenów w Polsce 2
- d) konferencja jałtańska 4
- e) wybuch II wojny światowej 3

1 punkt za prawidłowe uporządkowanie wszystkich wydarzeń.

Zadanie 6 (6 punktów)

Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe, podkreślając w przypadku prawdy według wzoru: (**Prawda**/Fałsz), w przypadku fałszu według wzoru: (Prawda/**Fałsz**).

Jadwiga Andegaweńska była królem Polski. (**Prawda**/Fałsz)

Państwo litewskie pod koniec XIV wieku nie miało wrogów. (Prawda/**Fałsz**)

Władysław Jagiełło odnowił uniwersytet w Krakowie. (**Prawda**/Fałsz)

Syn Władysława Jagiełły poległ w bitwie z Turkami (**Prawda**/Fałsz)

W Toruniu zawarto dwa pokoje z państwem zakonu krzyżackiego. (**Prawda**/Fałsz)

Autorem ołtarza Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny w Krakowie był polski twórca, Stanisław Samostrzelnik. (Prawda/**Fałsz**)

1 punkt za każde poprawne podkreślenie.

Zadanie 7 (3 punkty)

Zidentyfikuj wydarzenia, przedstawione na ilustracjach i dopasuj opis wydarzenia do jego nazwy. Uwaga! Nazw i opisów jest więcej niż ilustracji – wykorzystaj tylko te, które dokładnie opisują obraz.

Opisy:

- A) Zjazd miejscowej szlachty, mógł decydować o podatkach w danej ziemi lub województwie lub o pospolitym ruszeniu.
- B) Zjazd przedstawicieli szlachty różnych województw, obradujący razem z radą królewską i królem.
- C) Zbrojny zjazd i bunt szlachty przeciw królowi.
- D) Nadanie szlachectwa wraz z herbem.
- E) Poddanie się jednego państwa pod zwierzchnictwo drugiego na prawach lenna.

Nazwy:

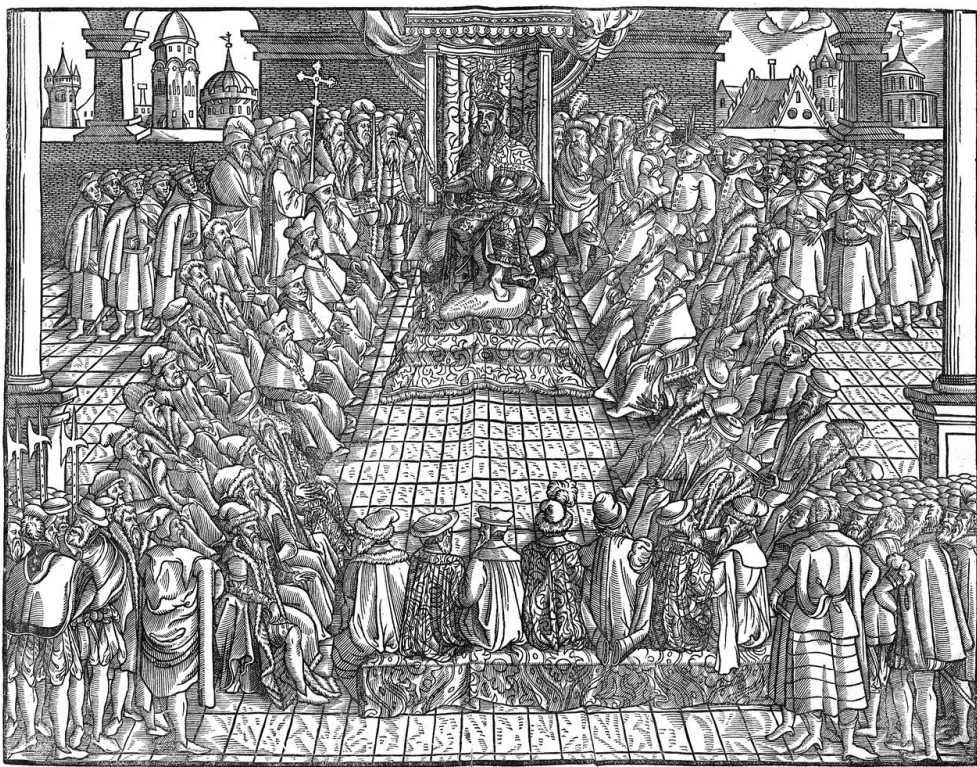
- 1. Hołd pruski.
- 2. Sejm walny.
- 3. Rokosz.
- 4. Elekcja.
- 5. Sejmik.
- 6. Nobilitacja.

a) Opis A, nazwa 5

b) Opis D, nazwa 6

c) Opis B, nazwa 2

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 8 (8 punktów)

Zidentyfikuj władców przedstawionych na portrecie (imię i liczebnik porządkowy oraz przydomek lub nazwisko). Dopasuj do władcy tytułaturę.

A) Jest to portret **Zygmunta II Augusta**

Jego tytułatura kryje się pod numerem **2**

B) Jest to portret **Jana III Sobieskiego**

Jego tytułatura kryje się pod numerem **1**

1) Z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, Obrońca Wiary.

2) Z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie, tj. 1 za imię, 1 za liczebnik porządkowy, 1 za przydomek lub nazwisko i 1 za poprawnie zidentyfikowaną tytułaturę.

Zadanie 9 (2 punkty)

Przeczytaj tekst. Odpowiedz na umieszczone pod nim pytania.

Kmiecie uprawiają rolę, są poddanymi swych panów, którzy mają nad nimi prawo życia i śmierci (...). Własności gruntowej nie posiadają (...), muszą pracować kilka dni na tydzień dla panów(...)
Fulwiusz Ruggieri, Opis Polski, 1565.

Prawo sądzenia poddanych z możliwością skazania ich na śmierć przekazał szlachcie król w wieku **XVI**.

Opisaną w tekście „pracę dla panów” nazywano w Polsce **pańszczyzną**.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 10 (4 punkty)

Poniżej przedstawiono wyjątkowy w dziejach Polski dokument, który tworzył z dwóch państw jedno. Uzupełnij tekst.

Dokument dotyczył Polski i **Litwy**, tworząc z dwóch odrębnych państw „nierozdzieloną Rzeczpospolitą”. Akt podpisany został na sejmie w **Lublinie** w roku **1569**, za panowania króla (podaj imiona władcy) **Zygmunta Augusta**.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie (uznajemy odpowiedź zarówno Zygmunt August, jak i Zygmunt II August; nie uznajemy odpowiedzi: Zygmunt).

Zadanie 11 (5 punktów)

Przedstawiony poniżej obraz Jana Matejki jest interpretacją jednego z najbardziej podniosłych wydarzeń związanych z dynastią Jagiellonów. Uzupełnij zaznaczone niżej miejsca, określając, jakiego wydarzenia dotyczy treść obrazu, identyfikując najważniejszych uczestników wydarzenia i określając znaczenie wydarzenia.

- a) Obraz dotyczy (tu wpisz nazwę wydarzenia) **zawieszenia (wydobycia z formy) Dzwonu Zygmunta**.
- b) Wydarzenie to miało znaczenie kulturalne, gdyż dzwon przedstawiony na obrazie był największym dzwonem na ziemiach polskich aż do XX w., miał słać swojego fundatora, nosząc nazwę **Dzwon Zygmunta** (zaliczamy też nazwę Zygmunt)
- c) Stojący król to **Zygmunt I Stary** (zaliczamy również: Zygmunt Stary)
- d) Siedząca królowa to **Bona Sforza d'Aragona** (zaliczamy też: Bona, Bona Sforza),
- e) Postać w błazeńskiej czapce to słynący z mądrości **Stańczyk**

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 12 (6 punktów)

Na podstawie załączonej mapy i wiedzy własnej dokończ zdania:

- Zygmunt II August przyłączył do Korony: **Ukrainę** (z głównym miastem Kijowem), **Wołyń** (z głównymi miastami Łuckiem i Włodzimierzem) oraz **Podlasie** (z głównym miastem Drohiczyń).
- Lenna Korony to: **Prusy Książęce** oraz **Łęborg i Bytów**.
- Wspólnym lennem Rzeczypospolitej była **Kurlandia**.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 13 (5 punktów)

Dopasuj opis do wymienionych pojęć, wpisując liczbę w wy kropkowane miejsca:

- a) elekcja 3.
- b) tolerancja religijna 2
- c) absolutyzm 4
- d) artykuły henrykowskie 5
- e) pacta conventa 1

1. Warunki uzgodnione podczas elekcji z kandydatem (obietnice wyborcze), odrębne dla każdego króla.
2. Brak prześladowań w stosunku do religii innej, niż panująca.
3. Wybór króla.
4. Ustrój, w którym monarcha rządzi sam, bez udziału parlamentu.
5. Zobowiązania dotyczące wszystkich wybieranych królów polskich po 1573 roku. Ograniczały władzę monarchy.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 14 (5 punktów)

Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe, podkreślając w przypadku prawdy według wzoru: (Prawda/Fałsz), w przypadku fałszu według wzoru: (Prawda/Fałsz).

- a) Kalwinizm w Polsce przyjęło około jednej szóstej szlachty. (Prawda/Fałsz)
- b) Dla polskiej szlachty od kalwinizmu bardziej atrakcyjny był luteranizm. (Prawda/Fałsz)
- c) W II poł. XVI w. w Polsce i na Litwie panowała tolerancja religijna. (Prawda/Fałsz)
- d) Jezuici w Polsce spowodowali wzrost zainteresowania reformacją. (Prawda/Fałsz)
- e) Piotr Skarga był wybitnym przedstawicielem arianizmu. (Prawda/Fałsz)

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 15 (5 punktów)

Przeczytaj uważnie tekst źródłowy i uzupełnij zdania:

„A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”.

- a) Autor tego tekstu jest (tu wpisz imię i nazwisko) **Mikołaj Rey** (Rej; uznajemy obie wersje)
- b) Tekst dotyczy dumy z języka **polskiego** (podaj nazwę).
- c) Tekst wiązał się z zainteresowaniem językiem narodowym, charakterystycznym dla epoki **renesansu**.
- d) Autor tekstu żył w **XVI** wieku.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 16 (3 punkty)

Podkreśl postacie, które tworzyły kulturę Polski w XV i XVI wieku.

a) Jan Długosz

b) Jan Kochanowski

c) Anonim zwany Gallem

d) Andrzej Frycz Modrzewski

e) Mistrz Wincenty zwany Kadłubkiem

1 punkt za każde poprawne podkreślenie.

Zadanie 17 (2 punkty)

Dopasuj postacie do wydarzenia, wpisując w wy kropkowane miejsce odpowiednią cyfrę:

a) Bohdan Chmielnicki 1

b) Augustyn Kordecki 2

1. Powstanie kozackie w 1648 r

2. Potop szwedzki

3. Wojna z Moskwą 1660-1667

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 18 (4 punkty)

Obejrzyj uważnie obraz i uzupełnij tekst pod nim:

Obraz przedstawia oblężenie paryskiej twierdzy, zwanej **Bastylią** w roku **1789**. Wydarzenie to uznaje się za początek **rewolucji** francuskiej, gdyż twierdza ta była symbolem władzy królewskiej nad Paryżem, pełniąc rolę **więzienia**.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 19 (3 punkty)

Przeczytaj uważnie tekst źródłowy i uzupełnij tekst :

“Wszystko i wszędzie większością głosów udecydowane być powinno; przeto *liberum veto*, konfederacje wszelkiego gatunku i sejmy konfederackie, jako duchowi niniejszej konstytucji przeciwne, rząd obalające, społeczność niszczące, na zawsze znosimy.”

Tekst do uzupełnienia.

Powyższy tekst to fragment (tu wpisz nazwę aktu) **Konstytucji 3 maja** z 1791 r. Znosiła ona prawo zerwania sejmu przez pojedynczego posła, czyli **liberum veto**, oraz prawo szlachty do zawiązywania związków zbrojnych w celu realizacji własnych planów lub w zastępstwie władzy państwowej, czyli **konfederacji**.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 20 (5 punktów)

Uzupełnij zdania:

Rzeczpospolita straciła niepodległość w wyniku działań państw sąsiednich. Działania te, podjęte w trzech etapach nazwano **rozbiorami**. Polegały na dzieleniu się terytorium Rzeczypospolitej. Rzeczpospolita była zbyt słaba, by skutecznie stawić opór odbieraniu swoich ziem, choć w roku 1792 prowadziła obronną wojnę z Rosją, a w 1794 rozpoczęła zbrojne powstanie zwane od jej dowódcy **kościuszkowskim (insurekcją kościuszkowską też zaliczamy)**. W wyniku jego klęski ostatecznie została podzielona w roku 1795 między trzy państwa: **Rosję, Prusy i Austrię** oraz wymazana z map Europy.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.

Zadanie 21 (1 punkt)

Podkreśl generała, walczącego w powstaniu styczniowym.

a) Romuald Traugutt

b) Józef Haller

c) Józef Bem

d) Józef Piłsudski

e) Józef Sowiński

1 punkt za poprawne podkreślenie.

Zadanie 22 (6 punktów)

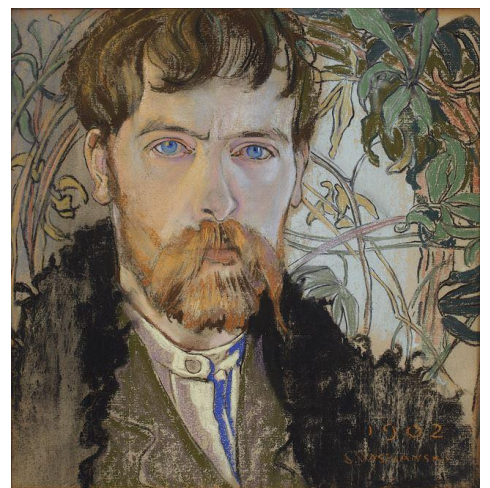
Podaj imiona i nazwiska wybitnych polskich twórców kultury oraz wymień przynajmniej jedną dziedzinę kultury, jaką się zajmowali:

1. Fryderyk Chopin, muzyka (zaliczamy też kompozytor, pianista)

2. Bolesław Prus (zaliczamy też Aleksander Głowacki), literatura (zaliczamy też pisarz i dziennikarstwo)

3. Stanisław Wyspiański, malarstwo (zaliczamy też teatr, literatura, poezja).

Jeden punkt za poprawnie podane imię i nazwisko lub poprawnie podane samo nazwisko, drugi punkt za poprawne określenie dziedziny.

Zadanie 23 (3 punkty)

Przeczytaj uważnie tekst źródłowy i uzupełnij tekst pod nim.

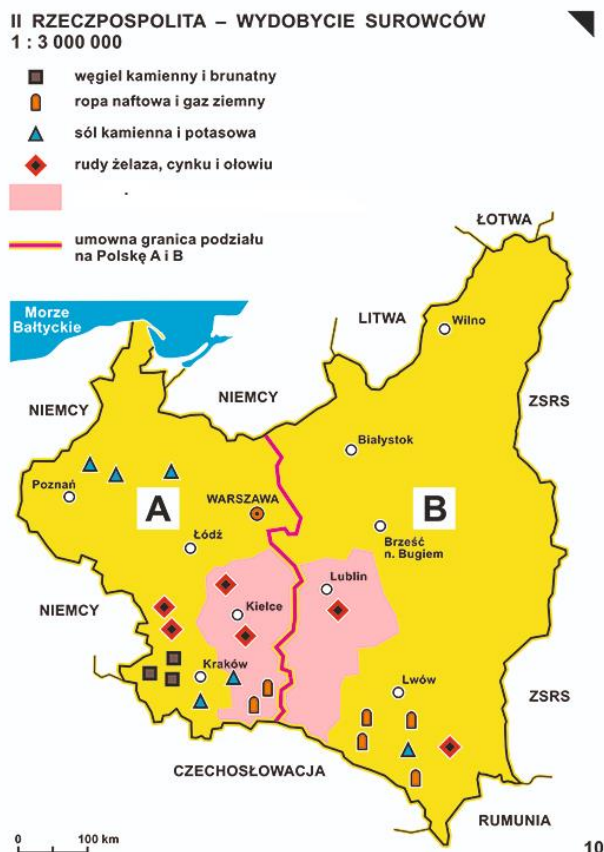
Należy stworzyć niezawisłe państwo polskie, które winno obejmować terytoria zamieszkane przez ludność niezaprzeczalnie polską, któremu należy zapewnić swobodny i bezpieczny dostęp do morza i którego niezawisłość polityczną i gospodarczą oraz integralność terytorialną należy zagwarantować paktem międzynarodowym.

Tekst ten to 13 punkt orędzia prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej do Kongresu. Orędzie to było programem wskazującym cele koalicji, walczącej podczas I wojny światowej. Prezydentem tym był (wpisz imię i nazwisko) **Thomas Woodrow Wilson** (uznajemy też sam Woodrow Wilson, ponieważ tak podają podręczniki). Orędzie to stało się podstawą tzw. deklaracji wersalskiej. Dzięki temu, Polska odzyskując niepodległość zyskała dostęp do **morza**.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie, w tym 1 punkt za imię, 1 za nazwisko.

Zadanie 24 (4 punkty)

Odrodzona Rzeczpospolita przeprowadziła kilka udanych przedsięwzięć gospodarczych. Zidentyfikuj jedną z największych inwestycji II Rzeczypospolitej na podstawie mapy.

Przedstawiony na mapie obszar został wybudowany w II Rzeczypospolitej w tzw. trójkącie bezpieczeństwa, oddalonym od granic Niemiec i ZSRR. Nazwano go (podaj nazwę) **Centralny Okręg Przemysłowy**, czyli w skrócie COP. Miał ożywić gospodarkę regionów rolniczych i zapewnić produkcję **broni** na wypadek wojny.

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie, w tym za każdy 1 człon nazwy.

Zadanie 25 (2 punkty)

Obejrzyj uważnie zdjęcie i uzupełnij tekst.

Podczas bitwy powietrznej o (wpisz nazwę kraju) **Wielką Brytanię** (zaliczamy też Anglię) wyróżniła się niewielka polska jednostka w sile dywizjonu (18 samolotów) o numerze **303** zestrzeliwując najwięcej niemieckich samolotów spośród wszystkich dywizjonów zaangażowanych w bitwę. Tu widoczni piloci tej jednostki przedstawieni są prawie dwa lata później, przy samolocie Spitfire (podczas bitwy używali starszych Hurricane).

1 punkt za każde poprawne uzupełnienie.